

3. Васильківська О. Роль мистецтва квілінгу в проектній культурі графічного дизайну. Проблеми підготовки сучасного вчителя. 2015. № 12. С. 13–19.
4. Кравченко Н. І., Кучерава Ю. О. Техніка колажу в творчості сучасних дизайнерів. Дизайн після епохи постмодерну: ідеї, теорії, практика : матеріали Всеукраїнської наук.-практ. конф. Київського національного університету культури і мистецтв (Київ, 15–16 квітня 2021 р.). Київ: КНУКіМ, 2021. С. 93–97.

АКАДЕМІЧНА ТЕХНІКА І АВТЕНТИЧНИЙ СПІВ У ХОРІ: ПРОБЛЕМИ, СИНТЕЗ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ

Гливацький Володимир

магістр музичного мистецтва

Хормейстер молодіжного хору «Світич» НДУ ім. М. Гоголя,
Настроювач музичних інструментів НДУ ім. М. Гоголя, Україна

Вступ. Хорове мистецтво завжди перебуває на перетині двох важливих традицій — автентичної та академічної. З одного боку, народнопісенна спадщина є джерелом глибинної духовності, культурної пам'яті та самобутності українського етносу. З іншого — академічний спів, що розвинувся на основі народно-обрядових традицій під впливом візантійської та західноєвропейської співочої культури, сформував високі професійні стандарти вокально-хорового виконавства. Проте інтеграція цих двох систем виконавства залишається складним і суперечливим процесом: відмінності в інтонаційній природі, ціннісних орієнтирах та виконавських підходах часто стають перешкодою для гармонійного синтезу.

Питанням хорового мистецтва, інтеграцією та розвитком двох вокально-хорових напрямів академічної техніки співу та автентичної традиції в Україні досліджували видатні науковці, серед яких: О. Бенч, О. Коломоєць, О. Батовська, Є. Бондаренко, О. Сбітнева, В. Михайлець, Л. Пархоменко, О. Скопцова, О. Столярова та ін.

На думку А. Лащенко «Хоровий спів в Україні завжди посідав важливе місце у формуванні духовного світу людини завдяки своїй демократичності й доступності, ефективності естетичного впливу, зумовленого глибокою змістовністю і національною самобутністю» [1 . С. 171]

Українська музикознавиця О. Бенч в праці «Український хоровий спів» зазначає, що «основою хорової культури є первинні колективи «замкнутого природного середовища», які виникають у певних геопріродних та геокультурних умовах і є основними носіями народнопісенних традицій етносу.... Найсуттєвішою й принципово важливою засадою в творчій діяльності цих колективів є опора на традицію»[2. С. 95]. Ці твердження підтверджують, що інтеграція автентичних традицій у сучасне хорове мистецтво вимагає особливої

обережності та відповідальності. Такий синтез не повинен нівелювати, а навпаки — зберігати оригінальну природу народного співу, забезпечуючи при цьому розвиток виконавської культури завдяки використанню академічних вокальних засобів.

Актуальність проблеми зумовлена необхідністю пошуку шляхів поєднання академічної техніки співу з автентичними традиціями таким чином, щоб зберегти їхню оригінальність і водночас забезпечити розвиток сучасної хорової культури.

Метою статті є з'ясування проблем та окреслення перспектив поєднання академічної техніки співу з автентичними традиціями у хоровому мистецтві, визначення особливостей їхнього взаємовпливу та пошук оптимальних шляхів гармонійної інтеграції, що сприятиме збереженню національної ідентичності та розвитку сучасного хорового виконавства.

Виклад основного матеріалу. Хорове мистецтво, як одна з найбагатших форм музичної культури, постає у постійному діалозі між традицією та сучасністю. Одним із найактуальніших питань сьогодення є поєднання академічної техніки співу з автентичними традиціями народного та духовного музикування задля збагачення звукової та звукообразної палітри репертуару. Академічний спів забезпечує виконавцям високий рівень володіння голосом, інтонаційну чистоту, ансамблеву злагодженість та можливість реалізації найскладніших художніх задумів композитора. Водночас автентичний спів несе у собі неповторну емоційність, природність інтонації, глибинний зв'язок із культурною пам'яттю та духовними основами нації.

Поєднання цих двох напрямів породжує як широкі творчі перспективи, так і низку проблем. З одного боку, використання академічних вокальних навичок дозволяє відкрити нові горизонти в інтерпретації фольклору. З іншого — існує небезпека втратити автентичну сутність народного співу, підмінивши його «відшліфованою» академічною манерою.

Водночас варто зазначити, що саме академічний хоровий спів виник та розвивався на базі народно-обрядового співу, увібравши в себе його інтонаційні та ритмічні особливості. Поступово, під впливом церковних візантійських традицій і західноєвропейських правил співу, сформувалася нова художня система, яка поєднала народне джерело з професійними виконавськими стандартами.

З іншого боку постає проблема, що традиційне та академічне хорове виконавство являють собою дві різні системи з принципово відмінними ціннісними орієнтирами. Для традиційного співу характерним є самовираження індивідуальності кожного учасника, адже співаки не прагнуть до злиття в єдине звучання. Натомість академічний хоровий спів, сформований під впливом церковної співочої манери та віднесений до традицій загальноєвропейської хорової культури, орієнтується на ансамблеву єдність, гармонійне злиття голосів і досягнення цілісного художнього образу і в такому разі «творчі індивідуальності зливаються в єдине ціле, підкоряючись волі диригента» [2. С. 86].

Особливе місце у розвитку даної проблеми та безумовному розвитку сучасного українського хорового мистецтва належить Анатолію Авдієвському. Його діяльність стала яскравим прикладом гармонійного синтезу народної та академічної традицій, що уособлює пошук нової художньої моделі українського хорового виконавства.

Авдієвський послідовно прагнув зберегти автентичну основу українського народного співу, водночас надаючи йому академічної довершеності. «Диригент починає роботу над співом а cappella, що було новим у практиці народного хору, він намагається гармонійно поєднати народну й академічну манери співу шляхом взаємодії поставлених вокальних жіночих голосів і властивого тільки народному співу звучання грудного регістру. Завдяки цьому було досягнуто більш легкого, світлішого звучання хорової фактури.» [3. С. 122]

Поєднання цих засад дозволяє відтворювати не лише звукову тканину твору, а й закладені в ньому духовні й культурні смисли, завдяки чому сучасний хор постає як спадкоємець і водночас реформатор традиції.

Також важливо згадати і про хорову школу Павла Муравського. Його підхід ґрунтувався на природному звучанні голосу, наближеному до народнопісенної інтонаційної основи, але водночас збереженні високих академічних стандартів ансамблевої злагодженості та чистоти інтонування.

Перспективи розвитку синтезу автентичного та академічного співу відкривають нові можливості як для виконавців, так і для композиторів. У практиці сучасних хорових колективів дедалі частіше постає потреба у створенні репертуару, що поєднує академічну вокальну техніку з фольклорними інтонаційними моделями. Такий підхід дає змогу розширити художньо-виразові засоби хору, зберегти неповторність народної традиції та водночас підняти її на професійний рівень, здатний конкурувати на міжнародній сцені. Серед таких варто згадати муніципальну хорову капелу «Орея», Національна заслужена академічна капела України «Думка», Національний заслужений академічний український народний хор України імені Григорія Верьовки тощо.

Важливим аспектом майбутнього розвитку цього напрямку є звернення до багатоголосних форм народного музикування, які можуть отримати нове осмислення завдяки використанню академічних гармонічних і тембрових ресурсів.

Не менш значущою є й педагогічна перспектива. Систематичне ознайомлення студентів музичних закладів із автентичними традиціями сприятиме формуванню нового покоління виконавців, які вільно володітимуть як академічною, так і народною манерою співу. Це, у свою чергу, дозволить виховати диригентів і хормейстерів із ширшим світоглядом та здатністю до гнучкої інтерпретації творів. В умовах глобалізації та інтенсивних культурних обмінів саме такий підхід здатен зберегти національну ідентичність українського хорового мистецтва, зробивши його водночас більш відкритим для світового культурного контексту.

Як висновок, проаналізоване у статті питання поєднання академічної техніки співу з автентичними традиціями українського хорового мистецтва

засвідчує складність і багатовимірність цього процесу. Інтеграція двох вокально-хорових систем, що розвивалися на різних ціннісних та інтонаційних основах, потребує тонкого балансу між збереженням автентичності народного співу та використанням високих професійних стандартів академічного виконавства.

На прикладі творчої діяльності Анатолія Авдієвського стає очевидним, що гармонійний синтез народної та академічної манер співу можливий і здатний забезпечити розвиток сучасного хорового мистецтва. Його підхід демонструє, що дотримання автентичної основи не суперечить застосуванню академічних вокальних засобів, а навпаки — сприяє більш глибокому розкриттю художніх і духовних смислів твору.

Таким чином, інтеграція традиційного та академічного співу створює широкі перспективи для розвитку українського хорового виконавства, забезпечуючи збереження національної ідентичності, підвищення професійного рівня хористів та формування сучасних художньо-виразних інтерпретацій творів. Водночас ефективна реалізація цього синтезу вимагає системного підходу, методично обґрунтованого педагогічного супроводу та свідомого збереження інтонаційної і емоційної автентичності народного співу, що виступає ключовим чинником розвитку хорової культури в Україні.

Список використаних джерел

1. Вітчизняне хорознавство в соціокультурному контексті / А. П. Лашенко. Київ : Мистецтвознавство України, 1999.
2. Український хоровий спів. Актуалізація звичаєвої традиції : [навчальний посібник] / О. Г. Бенч-Шокало. Київ : Редакція журналу «Український Світ», 2002. С. 440. ISBN 966-7586-05-7.
3. Горбенко О. І. Часопис Національної музичної академії України імені П. І. Чайковського. 2019. №. 2 (43). С. 118–130.
4. Шумська Л. Ю., Костенко Л. В. Українське хорознавство: хрестоматія. Ніжин : Видавництво Ніжинського державного університету імені М. Гоголя, 2023. 450 с.